

RÅDET TILL SKYDD FÖR STOCKHOLMS SKÖNHET

STOCKHOLMS STAD	
Kommunstyrelsen	
KF/KS Kansli	
Ink.	2004 -12- 13
Dnr:	313-4914/2004
Till:	RD

2004.12.09
(SR Dnr 2004-0314)

Till Kommunstyrelsen

Ang kulturhistoriskt värdefull lägenhet på Stora Gråmunkegränd 5

I en privatägd hyresfastighet i kvarteret Pyreneus, Gamla Stan, finns en lägenhet av stort kulturhistoriskt värde som disponeras av Rådet till skydd för Stockholms skönhet. Det som utgör det kulturhistoriska värdet i lägenheten är främst dess synnerligen välbevarade kassettk från 1580 men också delvis framtagna väggmålningar från samma tid, (se beskrivning i bilaga). Lägenheten på ett rum och kök restaurerades under 1973, bland annat med kommunala medel, varefter rådets kansli fick tillgång till lägenheten på 1 trappa samt en lokal i bottenvåningen.

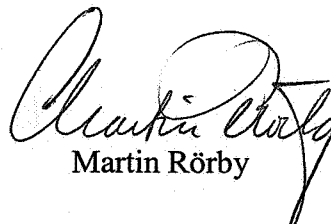
1994 lämnade rådet kanslilokalerna i bottenvåningen för de nuvarande lokalerna på Serafimergränd men hyreskontraktet för den mer värdefulla lägenheten kvarstod på skönhetsrådet. Detta främst med hänvisning till att den med en privat hyresgäst skulle vara ytterst svår att visa för allmänheten samt att rådet skulle kunna hålla sina s.k. delegationssammanträden i våningen. Idag används således lägenheten för skönhetsrådets delegationssammanträden en gång i månaden och därutöver av den inventeringsgrupp "Gamla stan-projektet" som Kommittén för Stockholmsforskning ansvarar för och som kostnadsfritt använder lokalen för sammanträden och redigeringsarbete. Någon egentlig visning av lägenheter varken efterfrågas eller genomförs men efter en överenskommelse med stadsvandringsgrupper lyser en lampa upp det dekorerade innertaket i rummet så att det går att se från Helga Lekamens Gränd.

Rådet anser att kostnaden för lägenheten på ca 90 000 kr/år, främst avseende hyra och el, inte är rimlig som belastning i skönhetsrådets budget varför rådet önskar att kommunstyrelsen finner en ny hyresgäst för lokalen alternativt godkänner att skönhetsrådet säger upp hyresavtalet med fastighetsägaren.

Stockholm som ovan

RÅDET TILL SKYDD FÖR STOCKHOLMS SKÖNHET

Hans Henrik Brummer

Martin Rörby

Bifogas: kopia av gällande hyreskontrakt,
sammanfattande beskrivning över lägenhetens kulturhistoriska värden
samt artikel ur Samfundet S:t Eriks årsbok 1975

CS

Pyreneus 2, Stora Gråmunkegränd 5, Gamla stan

I samband med en ombyggnad av ett rum i fastigheten påträffades 1973 såväl kalkmålningar på väggarna som ett dekorationsmålat kassettak på Stora Gråmunkegränd 5, 1 tr. Salen är kvar åtminstone från 1580 när det finns belägg för att den rustats efter en brandskada.

Väggmålningen

Väggmålningen i rummet är en av de äldsta kända i borgarhusen i Stockholm. I kyrkor är måleri äldre än dessa bevarade men i hemmen är de att likna vid tapeter och panelinredningar och har som sådana ofta försvunnit. Målningen efterliknar en ca 1 m hög panel med rombiska fält. Ovan syns ett ådrat fält där pilastrar med bladkapitäl bär rundade arkadbågar, i fälten står bågar i rött.

Kassettaket

Taket i rummet är ett kassettak. Fram till 1600-talet var synliga bjälkar den vanligaste innertakskonstruktionen. I fest- och representationsrum, främst i kungliga och adliga slott, förekom dessutom kassettak. Taken består av speglar eller kassetter infällda i ett ramverk. Kassetterna bär årtalet 1580 och kristusmonogrammet IHS. Taket är idag det enda kända i sitt slag i Stockholm, även om liknande tak också torde ha funnits i den nu förlorade borgen Tre Kronor.

Stora Gråmunkegränden

Huset står i hörnet av Stora Gråmunkegränden, d.v.s. den ursprungliga huvudgatan till Gråmunkeholmen. Idag finns inte tvärgränden i gatubilden. Kanske var det i denna byggnad som Danvikens hospital hade en sjukstuga. Det är känt att hospitalet lät bygga om sin sjukstuga 1520 och i samband med det försågs fasaden mot Stora Gråmunkegränd med en korsblindering och ett mönstermurat tegelskift, s.k. sågskift, ovan fönstren i våningen två trappor upp. Under en restaurering under 1970-talet återfick fasaden sin röda fasadfärg. Vem som var ägare under 1580-talet är okänt men de invändiga målningarna hör till en dekorationsstil som framförallt är känd från Gripsholms slott.